

धनको धब्बा उपन्यासको विधातात्त्विक अध्ययन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र सङ्कायअन्तर्गत
नेपाली केन्द्रीय विभागको स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको
दशौँ पत्रको प्रयोजनका लागि
प्रस्तुत

शोधपत्र

शोधार्थी

सविता तिवारी

नेपाली केन्द्रीय विभाग

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

कीर्तिपुर

२०७५

शोधनिर्देशकको मन्तव्य

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्कायअन्तर्गत नेपाली केन्द्रीय विभागकी शोधार्थी श्री सविता तिवारीले 'धनको धब्बा उपन्यासको विद्यातात्त्विक अध्ययन' शीर्षकको शोधपत्र मेरो निर्देशनमा तयार पार्नुभएको हो । निकै परिश्रमपूर्वक तयार पारिएको यस शोधको आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि मूल्याङ्कन समितिसमक्ष सिफारिस गर्दछु ।

मिति : २०७५/०८/०५

.....

डा. लक्ष्मणप्रसाद गौतम

शोधनिर्देशक

नेपाली केन्द्रीय विभाग

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

कीर्तिपुर, काठमाडौं

स्वीकृतिपत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्कायअन्तर्गत नेपाली केन्द्रीय विभागको स्नातकोत्तर तह द्वितीय वर्षको आंशिक आवश्यकता परिपूर्तिका लागि 'धनको धब्बा उपन्यासको विद्यातात्त्विक अध्ययन' शीर्षकको शोधपत्रलाई स्नातकोत्तर उपाधिका लागि स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।

मूल्याङ्कन समिति

१. विभागीय प्रमुख

.....
प्रा.डा. देवीप्रसाद गौतम

२. बाह्य परीक्षक

.....
डा. भरतकुमार भट्टराई

३. शोधनिर्देशक

.....
डा. लक्ष्मणप्रसाद गौतम

मिति : २०७५/०८/१३

कृतज्ञताज्ञापन

प्रस्तुत 'धनको धब्बा उपन्यासको विद्यातात्त्विक अध्ययन' शीर्षकको शोधपत्र मैले स्नातकोत्तर तहको दशौ पत्रको प्रयोजनका लागि आदरणीय गुरु डा. लक्ष्मणप्रसाद गौतमको कुशल निर्देशनमा तयार पारेकी हु। यो शोधपत्र तयार गर्ने सन्दर्भमा आइपरेका विभिन्न समस्या र चुनौतीहरूसाग जुध्ने प्रेरणा दिादै सही मार्गनिर्देश गराएर अधि बढ्न उत्प्रेरित गरी आँना कतिपय व्यावहारिक कार्य व्यस्तताहरूलाई थाती राखी कुशल र समुचित दिग्दर्शन गराउनु भएकोमा उहाप्रति म हार्दिक कृतज्ञताज्ञापन एवम् श्रद्धाभाव व्यक्त गर्दछु।

प्रस्तुत शोधविषयमा शोधकार्य गर्न अवसर जुटाउने नेपाली केन्द्रीय विभाग तथा विभागीय प्रमुख प्रा. डा. देवीप्रसाद गौतमप्रति हार्दिक कृतज्ञताज्ञापन गर्दछु। शोधपत्र तयार गर्ने कार्यमा आँनो कार्य व्यस्ततालाई परवाह नगरी अमूल्य समय निकालेर समय-समयमा प्रत्यक्ष यथोचित निर्देशन, सुझाव तथा हौसला दिई उत्प्रेरित गर्नुहुने नेपाली केन्द्रीय विभागका सम्पूर्ण आदरणीय गुरुवर्गप्रति हार्दिक कृतज्ञताज्ञापन गर्दछु।

प्रस्तुत शोधपत्र तयार पार्ने क्रममा आवश्यक सामग्री उपलब्ध गराइदिने त्रि.वि. केन्द्रीय पुस्तकालय, काठमाडौंप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु। प्रस्तुत शोधकार्यमा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा सहयोग गर्नुहुने दाजु ऋषिराम पाण्डे, बहिनी सावित्री तिवारी तथा अन्य साथीहरूप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु।

अन्त्यमा यस शोधपत्रको समुचित मूल्याङ्कनका लागि त्रि.वि. नेपाली केन्द्रीय विभाग, कीर्तिपुरसमक्ष पेश गर्दछु।

मिति : २०७५/०८/०५

.....

सविता तिवारी
नेपाली केन्द्रीय विभाग
कीर्तिपुर, काठमाडौं

विषयसूची

पृष्ठ

परिच्छेद एक

शोधको परिचय

१.१	विषयपरिचय	१
१.२	समस्याकथन	२
१.३	शोधकार्यका उद्देश्यहरू	२
१.४	पूर्वकार्यको समीक्षा	२
१.५	अध्ययनको औचित्य	६
१.६	शोधकार्यको सीमाङ्कन	७
१.७	शोधविधि	७
	१.७.१ सामग्री सङ्कलन विधि	७
	१.७.२ विश्लेषणको आधार	७
१.८	शोधपत्रको रूपरेखा	८

परिच्छेद दुई

उपन्यासका तत्त्व र विश्लेषणका आधार

२.१	विषयप्रवेश	९
२.२.	उपन्यासका तत्त्वहरू	१०
	२.२.१ कथानक	११
	२.२.२ पात्र	११
	२.२.३ परिवेश	१२
	२.२.४ उद्देश्य	१२
	२.२.५ दृष्टिविन्दु	१२
	२.२.६ भाषाशैली	१३
२.३	निष्कर्ष	१३

परिच्छेद तीन

धनको धब्बा उपन्यासको कथावस्तुको विश्लेषण

३.१	विषयप्रवेश	१४
३.२	परिच्छेदगत कथावस्तु	१४
३.३	कथानकको विश्लेषण	२८
३.३.१	आरम्भ	२९
३.३.२	विकास	३०
३.३.३	उत्कर्ष	३२
३.३.४	अपकर्ष	३२
३.३.५	अन्त्य	३३
३.४	निष्कर्ष	३५

परिच्छेद चार

धनको धब्बा उपन्यासमा पात्रविधान

४.१	विषयप्रवेश	३७
४.२	धनको धब्बा उपन्यासका पात्रको विश्लेषण	३७
४.२.१	प्रमुख पात्र	३८
४.२.१.१	रोहित चेपाङ	३८
४.२.१.२	ईश्वरी रावल	४१
४.२.२	सहायक पात्र	४३
४.२.२.१	घनश्याम रावल	४३
४.२.२.२	सुभद्रा	४४
४.२.२.३	रवीनकुञ्ज	४५
४.२.२.४	गोविन्द राउत	४६
४.२.२.५	अञ्जना	४८
४.२.२.६	दोर्जे शेर्पा	४९
४.२.२.७	दलबहादुर	५०
४.२.३	गौण पात्र	५१
४.३	निष्कर्ष	५४

परिच्छेद पाँच

धनको धब्बा उपन्यासको परिवेश, उद्देश्य, दृष्टिबिन्दु र भाषाशैली

५.१	विषयप्रवेश	५६
५.२	धनको धब्बा उपन्यासको परिवेश	५६
५.३	धनको धब्बा उपन्यासको उद्देश्य	६०
५.४	धनको धब्बा उपन्यासको दृष्टिबिन्दु	६१
५.५	भाषाशैली	६२
५.६	निष्कर्ष	६६

परिच्छेद छ

उपसंहार तथा निष्कर्ष

६.१	उपसंहार	६८
६.२	निष्कर्ष	७२

सन्दर्भसूची

सङ्क्षेपीकृत शब्दसूची

त्रि.वि.	:	त्रिभुवन विश्वविद्यालय
नं.	:	नम्बर
प्रा.डा.	:	प्राध्यापक, डाक्टर
पृ.	:	पृष्ठ
वि.सं.	:	विक्रमम् सम्वत्